

OTSUS

27.08.2024 nr 5-5/2024-044

Koondumisele nr 28/2024 Gren Eesti AS / aktsiaselts ESRO loa andmine

1. Koondumine

31.07.2024 esitas Gren Eesti AS (registrikood 12114252) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Gren Eesti AS ja aktsiaseltsi ESRO aktsionärid Jaan Saar (isikukood [...]), Heiti Sarv (isikukood [...]), Endel Malberg (isikukood [...]), Vello Tamre (isikukood [...]), Aita Kõbu (isikukood [...]), Arvi Lelumees (isikukood [...]), Kalju Tire (isikukood [...]) ja Ago Rehand (isikukood [...]) 29.07.2024 aktsiate müügilepingu (edaspidi leping). Lepingu kohaselt kavatseb Gren Eesti AS omandada 100% aktsiaselts ESRO (registrikood 10021049) aktsiatest.

Tehingu tulemusel omandab Gren Eesti AS valitseva mõju aktsiaselts ESRO üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 punktis 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 31.07.2024 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teadaande väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle. KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks Gren Eesti AS ja aktsiaselts ESRO.

Gren Eesti AS on Eestis registreeritud äriühing, mis kuulub Soomes registreeritud äriühingu Gren Estonia OY (FI3022431-2) valitseva mõju alla, mis kuulub lõppastmes Šveitsis registreeritud Partners Group Holding AG¹ valitseva mõju alla. Partners Group Holding AG kontserni ettevõtjad pakuvad rahvusvahelistele institutsionaalsetele investoritele otsest juurdepääsu erakapitaliturgude varadele läbi mitmete investeerimisfondide ja -portfellide ning omavad osalusi erinevates tööstusharudes tegutsevates ettevõtjates, kuid neist enamiku tegevus ei oma käesoleva koondumisega puutumust.

¹ www.partnersgroup.com/en/

Gren Estonia OY kontserni kuuluvad Eestis järgmised ettevõtjad:

- Gren Eesti AS, mille põhilisteks tegevusaladeks on Pärnu linnas soojus- ja elektrienergia, vähesel määral ka jahutusenergia müük ja jaotus. Gren Eesti AS osutab ka maagaasi müügi- ja jaotusteenust Pärnus Rääma võrgupiirkonnas. Gren Eesti AS valitseva mõju alla kuulub Eleport OÜ, mis tegeleb peamiselt elektriautode laadimisvõrgu arendamise ja opereerimisega.
- Gren Tartu AS (registrikood 10641763), mis toodab ja müüb soojusenergiat ning pakub jahutusteenuseid Tartu kaugküttepiirkonnas;
- Gren Tartu AS-i valitseva mõju alla kuuluva Gren Viru AS (registrikood 10160763) tegeleb soojusenergia edastamise ja müügiga kaugküttevõrgu vahendusel Kohtla-Järve linna Ahtme, Järve ja Sompa linnaosades ning Jõhvi linnas ja vallas.

Koos soojusenergiaga toodab Gren Estonia OY kontsern koostootmisjaamades ka elektrienergiat ning pakub tööstuslikke energialahendusi. Gren Estonia OY kontserni Eestis tegutsevate ettevõtjatega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad pakuvad samalaadseid teenuseid ka teises Balti riikides.

Aktsiaselts ESRO on Eestis registreeritud äriühing, mis tegeleb soojusenergia edastamise ja müügiga kaugküttevõrgu vahendusel Viljandi linnas ning Viljandi valla Jämejala külas, samuti elektrienergia müügi ning võrguteenuste osutamisega Viljandi linna Männimäe linnaosas. Samuti osutab aktsiaselts ESRO Viljandi linnas ja selle lähiümbruses kütte- ja ventilatsioonisüsteemide ning katlamajade hooldus- ja remonditeenuseid ning tegeleb eelnevaga seotud ehitustegevustega. Aktsiaselts ESRO tütarettevõtja Esro Elekter OÜ (registrikood 11440630) toodab Jämejala külas maagaasil põhinevas koostootmisjaamas elektrit.

Koondumise eelselt omab aktsiaselts ESRO osalusi veel OÜ-s Esro Invest (100%), OÜ-s Ergon Service (40%) ning AS-is SIO Investments (6,49%), kuid käesoleva koondumise raames ning selle lõpuleviimise tingimusena võõrandab aktsiaselts ESRO kõik eelnimetatud osalused Gren Eesti AS-ga mitteseotud isikutele.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelmise majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määrus nr 69 „Koondumise teate esitamise

juhendi“ (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

3.2.1 Soojusenergia tootmine, jaotamine ja müük

Koondumise osaliste ja nendega samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate äritegevused kattuvad soojusenergia tootmisel ja müügil. Koondumise teate kohaselt tegelevad Gren Eesti AS kontserni ettevõtjad soojusenergia tootmise, müügi ja jaotusega Tartu, Pärnu ja Kohtla-Järve linna Ahtme, Järve ja Sompa linnaosades ning Jõhvi linna ja valla kaugküttepiirkondades. Samuti tegelevad ettevõtjad samades piirkondades jahutusenergia müügiga. Aktsiaselts ESRO tegeleb soojusenergia edastamise ja müügi kaugküttevõrgu vahendusel Viljandi linnas ning Viljandi valla Jämejala külas.

Soojusenergia müük kütteveena (kaugküte) on reguleeritud kaugkütteseadusega. Kaugkütteseaduse (KKütS) § 2 lg 1 tähenduses on kaugküte soojuse tootmine ja võrgu kaudu jaotamine tarbijate varustamiseks soojusega kaugküttesüsteemi kaudu. Kaugküte hõlmab seega kahte vertikaalselt seotud tegevust: soojusenergia tootmist ning selle jaotamist kaugküttevõrgu kaudu lõpptarbijatele. Soojusenergia (st antud juhul küttevee, mis toodetakse kaugküttevõrgu kaudu edastamiseks) tootmine hõlmab kõiki neid soojusenergia tootjaid, kes tegutsevad konkreetsest kaugküttevõrgust sellisel kaugusel, et selle kaugküttevõrgu soojusega varustamine on majanduslikult otstarbekas. Soojuse jaotamise kaubaturg hõlmab konkreetse võrgupiirkonnas tegutsevat võrguettevõtjat. Reeglina tegutseb soojuse jaotajana (lõpptarbijale müüjana) vaid üks ettevõtja, kelle valduses on vastavat territooriumi kattev kaugküttevõrk.

KKütS § 8 lg 1 kohaselt ostab tarbija soojust võrguettevõtjalt, kelle võrguga tema valduses olev tarbijajagaldis on ühendatud.

Võrguettevõtja on oma tegutsemispiirkonnas olulist vahendit omav ettevõtja KonkS § 15 tähenduses. Olulist vahendit, sealhulgas loomulikku monopoli omavaks loetakse ettevõtja, kelle omandis, valduses või opereerimisel on võrgustik, infrastruktuur või muu oluline vahend, mida teisel isikul ei ole võimalik või ei ole majanduslikult otstarbekas dubleerida, kuid millele juurdepääsuta või mille olemasoluta ei ole võimalik kaubaturul tegutseda.

Mõlemad koondumise osalised on vertikaalselt integreeritud ehk tegelevad nii soojusenergia tootmise kui jaotamisega. Mõlema koondumise osalise poolt toodetud soojusenergia jaotatakse tarbijatele ainult neile endale kuuluva kaugküttevõrgu kaudu. Siiski ei teki koondumise osaliste tegevuste vahel horisontaalselt mõjutatud kaubaturgu, kuna vastavalt koondumise teates esitatule asuvad koondumise osaliste soojusenergia tootmise jaamad erinevates geograafilistes piirkondades.

Eelnevast tulenevalt ei kattu kaubaturud, kus koondumise osalised tegutsevad ning seega ei ole tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga juhendi tähenduses.

3.2.2 Elektrienergia tootmine ja hulgimüük ning jaemüük

Nii Konkurentsiamet kui ka Euroopa Komisjon on varasemalt piiritlenud kaubaturuna elektrienergia tootmise ja hulгимүүgi kaubaturgu. Konkurentsiameti varasema praktika kohaselt hõlmab elektrienergia tootmise ja hulгимүүgi kaubaturu geograafiline ulatus (vähemalt) Eestit ja Soomet.² Koondumise teate kohaselt on koondumise osalised konservatiivsuse huvides määratlenud kaubaturu geograafilise ulatuse Eestiga. Sellest erineval kaubaturul käibivaks kaubaks on loetud elektrienergia müük lõpptarbijatele.³ Elektrienergia jaemүүgi kaubaturu osas nõustub Konkurentsiamet koondumise osalistega, et kaubaturu geograafiline ulatus hõlmab Eestit.

Gren Eesti AS kontserni ettevõtjad tegelevad elektrienergia tootmise ja hulгимүүgi kaubaturul Eestis. Aktsiaselts ESRO tegeleb nii elektrienergia tootmise ja hulгимүүgiga kui ka sellele järgneval elektrienergia jaemүүgi kaubaturul. Seega esineb koondumise osaliste tegevuste vahel nii horisontaalne kattuvus kui ka vertikaalne seos.

Mõlemad koondumise osalised tegelevad elektrienergia tootmise ja hulгимүүgiga. Koondumise teates viidatakse Statistikaameti andmetele, mille kohaselt tarbiti 2022. aastal Eestis kokku 7 141,67 GWh elektrienergiat.⁴ Koondumise osalised on lähtunud eeldusest, et Eesti elektrienergia hulгимүүgiturg oli 2023. aastal samas suuruses. Gren Eesti AS kontserni ettevõtjate elektrienergia hulгимүүk oli 2023. aastal kokku [...] GWh ja aktsiaselts ESRO elektrienergia hulгимүүk oli kokku [...] GWh. Koondumise osaliste poolt müüdüd elektrienergia osatähtsus moodustas 2023. aastal [0-5]%.

Aktsiaselts ESRO tegeleb ka elektrienergia tootmise ja hulгимүүgi kaubaturule järgneval elektrienergia jaemүүgi kaubaturul. Koondumise osalised on lähtunud eeldusest, et Eesti elektrienergia hulгимүүgiturg oli 2023. aastal samas suuruses. Aktsiaselts ESRO elektrienergia jaemүүk oli 2023. aastal [...] GWh. Aktsiaselts ESRO poolt müüdüd elektrienergia osatähtsus moodustas 2023. aastal [0-5]%.

3.2.3 Soojussõlme hooldusteenuste osutamine

Koondumise teate kohaselt osutavad aktsiaselts ESRO kontserni ettevõtjad Viljandi piirkonnas soojussõlme hooldusteenuseid. Gren Eesti AS kontserni ettevõtjad osutavad Pärnus Rääma piirkonnas soojussõlme hooldusteenuseid. Seega ei osuta koondumise osalised soojussõlme hooldusteenuseid samas piirkonnas, vaid erinevates piirkondades. 2023. aastal osutas Gren Eesti AS kontserni ettevõtjad hooldusteenuseid [...] euro eest. Aktsiaselts ESRO kontserni ettevõtjad osutasid 2023. aastal hooldusteenuseid [...] euro eest.

3.2.4 Maagaasi ja puiduhakke ostuturg

Koondumise teate kohaselt tekib maagaasi ja puiduhakke hulgiostul koondumise osaliste vahel horisontaalne kattuvus. Koondumise teate kohaselt on maagaasi ostuturg Eesti ja Läti (Eesti ja Läti asuvad samas maagaasi bilansitsoonis) ja pigem hõlmab ka Soomet. Samas on koondumise osalised konservatiivselt esitanud andmed Eesti maagaasi ostuturu kohta. Koondumise teate kohaselt aktsiaselts ESRO ostis 2023. aastal [...] GWh maagaasi.⁵ Gren Eesti AS kontserni

² Konkurentsiameti 06.11.2018 otsus nr 5-5/2018-068 Enefit Green AS / Nelja Energia AS, Euroopa Komisjoni otsused M.7927 – EPH / ENEL / SE ja M.8660 – Fortum / Uniper.

³ Konkurentsiameti 28.06.2021 otsus nr 5-5/2021-046 – Elektrum Eesti OÜ / Imatra Elekter Aktsiaselts.

⁴ Statistikaamet. KE0240: Energiabilanss (2022). https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus_energeetika_energia-tarbimine-ja-tootmine_aastastatistika/KE0240.

⁵ 1000 m³ maagaasi = 9,361 MWh. Eesti Gaasiliit: Küttegaaside energeetilised võrdlused. <https://gaasiliit.ee/meie-teemad/kuttegaaside-energeetilised-vordlused/>.

hinnangul soojusenergia tootmisega tegelevad ettevõtjad.

Eelnevat arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et kõnesoleva koondumise tulemusena ei muutu oluliselt konkurentsiolukord ega kaubaturgude struktuur. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eelnevast ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 otsustab Konkurentsiamet

anda loa Gren Eesti AS ja aktsiaselts ESRO koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee

Peadirektor